

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพจนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางสาวหรือนางสายสมร โชคภิรมย์วงศ์) ในคดีแพ่ง หมายเลขแดงที่ ๒๒๑๔/๒๕๕๖ ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๓ หรือไม่

กรณีสืบเนื่องจากธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ฟ้องนางสาวหรือนางสายสมร โชคภิรมย์วงศ์ ต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ตามสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีและบังคับจำนอง โดยขอให้บังคับจำเลย ชำระหนี้แก่โจทก์จำนวน ๕,๖๔๒,๓๒๗.๕๕ บาท ของต้นเงิน ๕,๖๑๐,๐๕๐.๕๘ บาท นับตั้งแต่วันที่ฟ้อง เป็นต้นไปจนกว่าจำเลยจะชำระหนี้ให้แก่โจทก์จนเสร็จสิ้น หากจำเลยไม่ชำระหนี้แก่โจทก์ ให้ยึดทรัพย์ จำนองที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๘๖๔๕ ตำบลบางแคเหนือ (บางเข็กหนังฝั่งใต้) อำเภอภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พร้อมสิ่งปลูกสร้างออกขายทอดตลาด นำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ หากไม่พอชำระหนี้ ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่โจทก์จนครบถ้วน

จำเลยให้การต่อสู้คดีหลายประเด็น และขอให้ศาลพิพากษายกฟ้อง

ระหว่างพิจารณา บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ยื่นคำร้องขอสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้อนุญาต

ระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น จำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลชั้นต้นส่งข้อโต้แย้งของจำเลย เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๕๐ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ กับมาตรา ๒๐๔ ชัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ ศาลชั้นต้นเห็นว่า รูปคดีไม่มีปัญหาที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังกล่าวบังคับแก่คดี ยกคำร้อง

ต่อมาศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน ๕,๖๑๐,๐๕๐.๕๘ บาท พร้อมดอกเบี้ย ในอัตราร้อยละ ๑๒ ต่อปี จากต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นไปจนกว่า จะชำระเสร็จแก่โจทก์ หากจำเลยไม่ชำระหนี้ให้ยึดทรัพย์จำนองที่ดินโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๘๖๔๕

ตำบลบางแคเหนือ (บางเขื่อนหนั่งฝั่งใต้) อำเภอภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พร้อมตั้งปลูกสร้างออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้โจทก์ หากได้เงินไม่พอชำระหนี้ ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้โจทก์จนครบถ้วน ปรากฏตามคดีหมายเลขแดงที่ ๒๒๑๔/๒๕๕๖

จำเลยอุทธรณ์คำสั่งศาลที่ยกคำร้องที่จำเลยขอให้ส่งข้อโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับบทบัญญัติขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่ากรณีเป็นการอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณาซึ่งจำเลยมิได้คัดค้านคำสั่งไว้ จึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๖ (๒) และจำเลยไม่นำค่าธรรมเนียมใช้แทนมาวางศาลพร้อมอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ จึงไม่รับอุทธรณ์

จำเลยยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่รับอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งว่า คำสั่งของศาลชั้นต้นเป็นการสั่งยกคำร้อง เพราะไม่มีกรณีที่ศาลจะต้องส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ จึงมิใช่กรณีสั่งไม่รับคำให้การอันจะถือว่าเป็นคำสั่งไม่รับคำคู่ความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘ จึงเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาก่อนที่ศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษาชี้ขาดคดีคดี ต้องห้ามอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวในระหว่างพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๖ (๑) เมื่อจำเลยไม่ได้แย้งคำสั่งนั้นไว้ในระหว่างพิจารณาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒๖ (๒) จำเลยจึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นชอบแล้ว ให้ยกคำร้อง

จำเลยฎีกาคำสั่ง ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับฎีกา เนื่องจากศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยื่นตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้นที่ไม่รับอุทธรณ์ของจำเลยเป็นที่สุดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖

จำเลยยื่นคำร้องโต้แย้งว่าศาลยุติธรรมมี ๓ ศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาดังนั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ในส่วนที่ว่า "...คำสั่งยื่นตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้นหรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ คำสั่งนี้ให้เป็นที่สุด..." ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๓๒ ตกเป็นโมฆะ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ซึ่งเป็นประเด็นที่ศาลยกขึ้นตัดสินสิทธิในการฎีกา ขอให้ศาลฎีกาส่งคำร้องของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลฎีกามีคำสั่งว่าคดีนี้ศาลชั้นต้นได้หยิบยกบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง มาใช้เป็นหลักในการวินิจฉัยสั่งไม่รับฎีกาของจำเลย จำเลยยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่รับฎีกาพร้อมกับยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกาส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย โดยโต้แย้งว่า

บทกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓ ใช้บังคับไม่ได้ ศาลฎีกาเห็นว่า จะต้องใช้บทกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดีนี้ จึงเป็นกรณีมีข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ดังนั้น จึงให้รอการวินิจฉัย มีคำสั่งคดีนี้ไว้ชั่วคราว และให้ส่งปัญหาที่จำเลยโต้แย้งผ่านสำนักงานศาลยุติธรรมไปตามทางการ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓ หรือไม่

สำนักงานศาลยุติธรรม ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามคำสั่งของศาลฎีกา

ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

คดีมีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง เฉพาะข้อความที่ว่า “...คำสั่งยื่นตามคำปฏิเสขของศาลชั้นต้นหรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ คำสั่งนี้ให้เป็นที่สุด...” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓ หรือไม่

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

“มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

“มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

“มาตรา ๒๕ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้”

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

“มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

ฯลฯ”

“มาตรา ๒๓๓ การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์”

“มาตรา ๒๗๒ ศาลยุติธรรมมีสามชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้หรือตามกฎหมายอื่น

ฯลฯ”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

“มาตรา ๒๓๖ เมื่อคู่ความยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลที่ปฏิเสธไม่ยอมรับอุทธรณ์ ให้ศาลส่งคำร้อง เช่นว่านั้น ไปยังศาลอุทธรณ์โดยไม่ชักช้าพร้อมด้วยคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีของศาลชั้นต้นและ ฟ้องอุทธรณ์ ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นเป็นการจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบให้มีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นส่งสำนวน ไปยังศาลอุทธรณ์ ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาคำร้อง แล้วมีคำสั่งยื่นตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้น หรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ คำสั่งนี้ให้เป็นที่สุด แล้วส่งไปให้ศาลชั้นต้นอ่าน

ฯลฯ”

พิเคราะห์แล้วเห็นสมควรกล่าวเป็นเบื้องต้นก่อนว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ เป็นเรื่องที่บัญญัติถึง อำนาจอธิปไตยเป็นอย่างไรและการใช้อำนาจอธิปไตยโดยทางใด มาตรา ๔ กล่าวถึงการคุ้มครองศักดิ์ศรี แห่งความเป็นมนุษย์ ตลอดจนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลและมาตรา ๒๗๒ เป็นเรื่องชั้นของศาลยุติธรรม ว่ามีสามชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นจะได้บัญญัติไว้ เป็นอย่างอื่น รัฐธรรมนูญทั้งสามมาตราดังกล่าวไม่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ผู้ร้องยกขึ้นได้แย้งแต่ประการใด จึงไม่มีปัญหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญทั้งสามมาตราดังกล่าว

สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ ซึ่งบัญญัติให้การพิจารณาพิพากษาของศาลต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์เมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ ส่วนที่เป็นประเด็นปัญหาซึ่งบัญญัติให้มีผลว่า คำสั่งยื่นตามคำปฏิเสขของศาลชั้นต้นหรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ คำสั่งนั้นให้เป็นที่สุด แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ ผูกมัดผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมให้ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ โดยเฉพาะกรณีที่กฎหมายบัญญัติในส่วนที่ให้ผลของคำสั่งของศาลอุทธรณ์ที่ยื่นตามคำปฏิเสขของศาลชั้นต้นหรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด เพราะคดีได้มีการพิจารณาถึงสองศาลก็น่าจะเป็นการพอเพียงและให้เป็นที่ยุติได้แล้ว นอกจากนี้ บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ แม้จะมีผลกระทบต่อการใช้สิทธิของคู่ความอยู่บ้างก็เป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อให้กระบวนการพิจารณาของศาลยุติธรรมได้ยุติสิ้นสุดลงด้วยขอบเขตที่เหมาะสมเท่าที่จำเป็นแก่กรณี ซึ่งไม่ถึงขนาดที่จะถือว่าเป็นสาระสำคัญแห่งสิทธิที่จะกระทบไม่ได้ ทั้งเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับคู่ความโดยเสมอกัน ไม่มีผลเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องต่าง ๆ อันต้องด้วยข้อห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐

อาศัยเหตุดังได้พิจารณามา จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง เฉพาะข้อความที่ว่า “...คำสั่งยื่นตามคำปฏิเสขของศาลชั้นต้นหรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ คำสั่งนี้ให้เป็นที่สุด...” ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๗๒

นายจิระ บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ